

บทที่ 6

การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจลักษณะเนื้อหาและ รูปแบบการนำเสนอในรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็กและ ศึกษาถึงความพึงพอใจของเด็กที่มี ต่อรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยแยกออกเป็นในส่วนของเนื้อหา รูปแบบ และองค์ประกอบอื่น ๆ

รายการโทรทัศน์ สำหรับเด็กที่ใช้ในการศึกษารวมทั้งสิ้น 12 รายการ ได้แก่รายการ กล้าคิดกล้าทำ รายการคิดดีแคท รายการจิวแจ้วเจาะโลก รายการเจ้าขุนทอง รายการซูเปอร์จิว รายการตรุษธรรม รายการทุ่งแสงตะวัน รายการที่มีเพื่อน รายการบัณฑิตน้อย รายการบันทึมหักกะทิ รายการหนูทำได้ และ รายการอัศวินน้อย

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2-6 ซึ่งมีอายุระหว่าง 7-11 ปี จาก 6 โรงเรียน คือโรงเรียน อนุบาลสามเสน โรงเรียนเรวดี โรงเรียนสตรีวรนาถบางเขน โรงเรียนบางบัว โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ และโรงเรียนพร้อมพรรณวิทยา

โดยเป็นการสำรวจ ความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก ใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ ในชั้นเรียน

จากผลการวิจัยที่ได้สามารถสรุปผลด้านต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาประเภทเนื้อหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ซึ่งได้ผลการศึกษา ดังนี้ พบเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ ทั้ง 16 ลักษณะ เนื้อหา อันได้แก่ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ สิ่งแวดล้อม เกมกีฬา ดนตรี การแสดง ศิลปะประดิษฐ์ โภชนาการ ข่าวเหตุการณ์ปัจจุบัน ความรู้รอบตัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว ธรรมชาติคุณธรรม ศิลปวัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยว และ ผู้ใหญ่หรือเด็กที่เป็นตัวอย่างที่ดี โดยเนื้อหาทั้งหมดสามารถ ตอบสนอง พัฒนาการทางด้านร่างกาย และพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็ก และจากการศึกษาถึงความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อเนื้อหา

รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนั้น พบว่า เด็กพึงพอใจเนื้อหารายการที่เกี่ยวข้องกับ เกม กีฬา มากที่สุด

2. การศึกษาประเภทรูปแบบรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็กปรากฏว่ารูปแบบรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็กที่พบมากที่สุด คือรูปแบบรายการนิตยสารทางอากาศ เพราะสามารถนำเสนอรายการในรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลายได้ โดยไม่จำกัด นอกจากนั้นยังพบรูปแบบ รายการโทรทัศน์ สำหรับเด็กอีก 3 รูปแบบ คือ รูปแบบรายการ สารคดี 1 รายการ คือ รายการทุ่งแสงตะวัน รายการรูปแบบ เกมการแข่งขัน 1 รายการ คือ รายการอัศวินน้อย และรายการข่าวเหตุการณ์ ปัจจุบัน 1 รายการ คือ รายการจิวแจ้วเจาะโลก เห็นได้ว่า ผู้ผลิตรายการมีความมุ่งหวังที่จะเสนอรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยแสดงออกมา ในรูปแบบของรายการนิตยสารทางอากาศ แต่ในส่วนของความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อรูปแบบรายการนั้น เกมการแข่งขัน เป็นรูปแบบที่สร้างความพึงพอใจให้กับเด็กได้มากที่สุด ทั้งในเด็กหญิงและเด็กชาย อายุ 7-11 ปี

3. จากการศึกษาประกอบอื่น ๆ ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กได้พบว่า

3.1 พิธีกร รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก นิยมใช้พิธีกรผู้หญิงเป็นผู้ดำเนินรายการ โดยเป็นผู้หญิงที่มีลักษณะท่าทางใจดี สามารถสื่อสารกับเด็กได้ดี มีความพึงพอใจถึงธรรมชาติของเด็ก สร้างให้เด็กเกิดความรู้สึกอยากใกล้ชิดและสนใจกับกิจกรรม ที่พิธีกร ผู้ดำเนินรายการนำเสนอ และใน ส่วนของความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อพิธีกรนั้น เด็กพึงพอใจที่จะให้มีพิธีกรผู้ใหญ่ดำเนินรายการร่วมกับเด็ก เพื่อเด็กจะได้มีโอกาสมีบทบาท ในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กด้วย

3.2 สถานที่จัดรายการนั้น พบว่า รายการโทรทัศน์ มีการใช้สถานที่จัดรายการทั้ง ใน ห้องส่ง และ นอกสถานที่ โดยขึ้นอยู่กับเนื้อหาและรูปแบบของรายการเป็นตัวกำหนดสถานที่จัด รายการ และในส่วนของความพึงพอใจของเด็กนั้น สถานที่จัดรายการไม่ใช่องค์ประกอบที่สำคัญ ที่เด็ก ให้ความสนใจ

3.3 เพลงประกอบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนับว่าเป็นองค์ประกอบอีกส่วนหนึ่งที่ ททำให้รายการ มีความสมบูรณ์ จากการศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก พบว่า รายการส่วนใหญ่ มี เพลงประกอบ โดยมีการแต่งเพลงประจำรายการขึ้นเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของรายการ โดยที่เพลงประกอบ และดนตรีที่ใช้เป็นเพลงที่มีจังหวะ สนุกสนาน เนื้อหาของเพลง กล่าวถึง แนวคิดของรายการ ชักชวนให้ เด็กมาชมรายการและมุ่งหวังให้เด็กที่ชมรายการเป็นคนดี

อภิปรายผล

การศึกษาประเภทเนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

เนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก แต่ละรายการมีความหลากหลายและแตกต่างกัน เนื่องจาก วัตถุประสงค์ของการผลิตรายการ และ แนวความคิดของผู้ผลิตรายการ โดยการพิจารณาเลือกสรรเนื้อหาที่น่าเสนอในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนั้น ผู้ผลิตรายการได้ทำการศึกษาถึงความสนใจของเด็กที่มีต่อเรื่องต่าง ๆ โดยนำผลที่ได้จากการศึกษา มาเป็นพื้นฐานในการนำเสนอเนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ดังที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก รายการหนึ่งได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า - มองว่ารายการสำหรับเด็กทั่ว ๆ ไปมีน้อยมาก ส่วนมากจะเป็นรายการวัยรุ่น และรายการผู้ใหญ่ ก็เลยคิดว่าจะทำรายการเด็กขึ้นมาซึ่งรายการ และคิดกันว่าจะทำอะไร Comeshow Talkshow แล้ว ก็มาศึกษา จากตัวเด็กว่าธรรมชาติ ของตัวเด็ก เด็กจะมีความสนใจในเรื่องอะไรบ้าง และได้ทำวิจัยว่ารายการอื่นเค้าทำอะไรกันบ้าง - (สัมภาษณ์ : 19 มกราคม 2540)

นอกจากการใช้วิธีการศึกษาวิจัย เพื่อสรุปถึงความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของเด็กแล้ว การเลือกนำเสนอเนื้อหารายการโทรทัศน์บางรายการ ยังเลือกนำเสนอเนื้อหาที่ผู้ผลิตรายการคิดว่าเป็นเรื่องที่เด็กควรจะได้รับรู้ ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก รายการหนึ่งกล่าวไว้ว่า - ที่เลือกเป็นธรรมะ เพราะที่เค้าเริ่มต้นทำรายการเค้าได้สัมผัสรายการเกี่ยวกับธรรมะมากและคิดว่าเด็ก ๆ ควรจะได้สัมผัสธรรมนี้ เพราะช่วยกล่อมเกล่าจิตใจช่วยในการดำรงชีวิตก็เลยคิดว่าอยากทำเพื่อเด็ก และเน้นด้วยว่าเป็นธรรมะสำหรับเด็ก และคิดว่าถ้าปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็กได้คงดี - (สัมภาษณ์ : 30 พฤศจิกายน 2539)

สรุปได้ว่าเนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในปัจจุบัน นอกจากที่ผู้ผลิตต้องการผลิตรายการให้ตรงกับความพึงพอใจของเด็กแล้ว ยังมีเนื้อหาบางส่วนที่ผู้ผลิตรายการมีความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งที่เด็กควรได้มีโอกาสรับรู้ จึงมีการนำเสนอเนื้อหาในส่วนนี้เพิ่มเติมเข้าไปอีกด้วย

ในส่วนของลักษณะเนื้อหาที่พบในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ ๆ ตัว และมีบทบาทในชีวิตเด็กทั้งสิ้น โดยที่เนื้อหาของรายการบางส่วนนำมาจากวิชาเรียนของเด็ก เช่น เนื้อหาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ทำให้เด็กได้รับความรู้ และ สนุกสนานกับเนื้อหาที่เป็นวิชาการ ซึ่งช่วยเกื้อหนุนให้เด็กเกิดความสนใจต่อเนื่องไปถึงการเรียนในห้องเรียนตามปกติ เนื้อหาบางส่วน นำมาจากกิจกรรมของเด็ก เช่น การแข่งขันเกม กีฬา การแสดง ดนตรี ศิลปะ

ประดิษฐ์ และ เนื้อหาบางส่วน เป็นเนื้อหาที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็ก ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว เช่น เนื้อหาสิ่งแวดล้อม ข่าว เหตุการณ์ปัจจุบัน ความรู้รอบตัว สถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น

การศึกษาประเภทรูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

จากกรอบในการศึกษาที่จำแนกรูปแบบรายการออกเป็น 6 ลักษณะ อันได้แก่ รูปแบบการสัมภาษณ์พูดคุย เกมการแข่งขัน ตอบปัญหา ข่าวสารคดี การแสดงของเด็ก ละครุ นิทาน หุ่น และ รูปแบบการสาธิต การสอน และยังได้พบรูปแบบนิตยสารทางอากาศ (Magazine) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผู้ผลิตรายการนิยมใช้ในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กส่วนใหญ่ เพราะรายการนิตยสารทางอากาศเป็นรูปแบบรายการที่ผู้ผลิตสามารถสอดแทรกเนื้อหาได้หลากหลาย และไม่จำกัด สามารถตอบสนองพฤติกรรมของเด็กได้ดีกว่ารายการรูปแบบอื่น ๆ เนื่องจาก เด็กในวัยนี้ ชอบเปลี่ยนกิจกรรมอยู่เสมอ (นราภรณ์ อัจฉริยะกุล , 2533) การจัดชอชช่วง รายการออกเป็นช่วงสั้น ๆ 3 - 5 นาที แต่ละช่วงรายการมีความแตกต่างกัน สามารถทำให้เด็กสนใจ ในเนื้อหาของรายการได้ เพราะเมื่อเด็กเกิดความรู้สึกเบื่อและเบื่งเบนความสนใจ รายการก็มีการ เปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหา เสนอเป็นช่วงใหม่ ทำให้รายการเกิดความน่าสนใจตลอดเวลา

ในส่วนของการศึกษาความพึงพอใจของเด็ก ที่มีต่อรูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก นั้น เด็กพึงพอใจรายการในรูปแบบเกมการแข่งขัน (Game Show) มากที่สุด ซึ่งเด็กในกลุ่ม อายุ 7 - 11 เป็นวัยที่ต้องการแสดงความสามารถในการเคลื่อนไหวมากขึ้น ต้องการความสนุกสนาน ตื่นเต้นเร้าใจ การเสนอรูปแบบรายการเกมการแข่งขัน และ ประกอบกับความต้องการการยอมรับ ชอบตัดสินใจด้วยตัวเอง จึงสามารถจัดรายการที่สอดแทรกความรู้โดยการแข่งขันเกม การแข่งขัน ตอบปัญหา เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของเด็กในส่วนนี้

รูปแบบรายการข่าวและสารคดี เป็นรายการอีกรูปแบบหนึ่งที่เด็กมีความพึงพอใจในระดับรองลงมาจากรูปแบบ เกมการแข่งขัน (Game Show) อันเนื่องมาจากการเริ่มมีความสนใจ ในสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว และ เด็กมีพัฒนาการทางด้านความคิดเพิ่มขึ้น แต่ในสภาพปัจจุบัน มีรายการที่ตอบสนองความพึงพอใจของเด็กลักษณะนี้ในปริมาณที่น้อยมาก สังเกตได้จาก ผลการวิจัยรูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนั้น มีรูปแบบรายการสารคดี เพียง 1 รายการคือ รายการทุ่งแสง ตะวัน ส่วนรายการข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน มีเพียง 1 รายการ เช่นกัน คือ รายการจิวแจ้วเจาะ โลก ซึ่ง การนำเสนอเนื้อหารายการ ในรูปแบบข่าว และ สารคดีนั้น เป็นประโยชน์แก่เด็กในแง่ มุ่ง

ให้ข่าวสารแก่เด็ก ซึ่งตอบสนองกับความต้องการการติดต่อ เพื่อรับข่าวสารความรู้ (Kozi , 1973 อ้างถึงใน ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ : 2534) และ ยังพบอีกว่า เมื่อเด็กมีอายุเพิ่มมากขึ้น มีความสนใจในรูปแบบรายการ ที่เป็นการแสดงของเด็ก ละคร หุ่น นิทาน เรื่องเล่า น้อยลง โดยที่เด็กหันมาให้ความสนใจในรูปแบบรายการที่เป็นข่าว สารคดี ที่เสริมสร้างความรู้ และ ตอบสนองความต้องการในด้านการเปิดรับข่าวสารความรู้ของเด็ก

การศึกษาองค์ประกอบอื่น ๆ ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ในส่วนพิธีกรรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนั้น เด็กยังคงพึงพอใจพิธีกรรายการที่เป็นเด็กดำเนินรายการร่วมกับผู้ใหญ่ ซึ่งมีผลการวิจัยเช่นเดียวกับ อรพินท์ ศักดิ์เยี่ยม (2536) จึงเห็นได้ว่า เด็กชอบรายการที่มีพิธีกรที่เป็นผู้หญิง และ มีเด็กเป็นส่วนร่วมอยู่ในรายการด้วย (Anderson and Lovin , 1982) และ ผลการศึกษาของ สันทัต ทองรินทร์ (2533) พบว่า ผู้ผู้ปลัดมีรายการเห็นว่า ควรให้เด็กดำเนินรายการร่วมกับผู้ใหญ่ด้วย

โดยการเลือกพิธีกรรายการนั้น ผู้ผลิตรายการมีวิธีการเลือกแตกต่างกันไปดังเช่น รายการที่มีเพื่อน ผู้ผลิตรายการได้ให้ข้อมูลว่า " มีคำพูดที่เป็นเด็ก เพราะที่นัดทำรายการเด็กได้ดี เรียนครุศาสตร์มา ความเป็นครู เข้าใจจิตวิทยาเด็ก สามารถจับจุดได้ ใช้กับเด็กได้ผล ใช้คำพูดง่าย ๆ สื่อสารกับเด็กได้ดี คำพูดเข้ากับเด็ก รู้ธรรมชาติของเด็ก หลกหล่อเด็กเก่ง " (สัมภาษณ์ : 28 พฤศจิกายน 2539) หรือการเลือกพิธีกรรายการซูเปอร์จิว ผู้ผลิตรายการได้กล่าวว่า " พี่ซูป เป็นนักได้วาทิเกษตร เมื่อปี 34 ซึ่งบริษัทภาษารจัดออกรายการในทีวีวาทิ มองว่ามีบุคลิกความเป็นเด็ก และอยากสร้างคนของบริษัทขึ้นเอง และจบอุดมศึกษามาใหม่ ๆ บุคลิกหน้าตาที่ใช้ได้ เป็นคนรักเด็ก ความเป็นเด็กสูงมาก ชอบอยู่ใกล้ชิดเด็ก ๆ เด็ก ๆ ดิต มีทัศนคติที่ดีต่อเด็ก สื่อสารกับเด็กได้ด้วยภาษาเดียวกัน และ จาก Feed Back ของเด็กเห็นว่า เด็กยอมรับ (สัมภาษณ์ : 29 พฤศจิกายน 2539)

ส่วนในรายการที่ใช้พิธีกรเป็นเด็กนั้น ผู้ผลิตรายการได้แสดงเหตุผลในการเลือกไว้ว่า " เพราะภาพของเด็กในการสื่อสารระหว่างเด็กกันเองได้ดีกว่า เป็นแบบอย่างที่ดีที่เด็กอยากเป็นบ้าง อยากมาเป็นผู้ออกไปสัมภาษณ์คนอื่นบ้าง อยากมานั่งอ่านข่าวบ้าง " (สัมภาษณ์ : 21 พฤศจิกายน 2539)

เมื่อพิจารณาในส่วนของวันและเวลาออกอากาศนั้นพบว่า เด็กพึงพอใจที่จะให้มีรายการเด็กทุกวัน และ เวลาออกอากาศที่เด็กพึงพอใจมากที่สุด คือ เวลาเย็น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับพฤติกรรมการชมโทรทัศน์ของเด็กซึ่งใช้เวลาในการชมรายการโทรทัศน์ทุกวัน จึงมีความต้องการชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทุกวันเช่นกัน ส่วนเวลาเย็น เป็นเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการออกอากาศรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เพราะเด็กจะกลับมาชมรายการโทรทัศน์ที่บ้านหลังจากเลิกเรียน และพบว่าในทุกวันนี้ มีรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กออกอากาศ โดยที่ แต่ละช่องมีเวลาออกอากาศที่ไม่ซ้อนทับกัน ทำให้เด็กสามารถมีโอกาสเลือกรับชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ได้ครบถ้วนทุกรายการถ้าเด็กมีความต้องการ ส่วนในช่วงเวลาการออกอากาศของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนั้น อยู่ระหว่างช่วงเวลา 16.00 - 18.00 น. เป็นเวลาที่เด็กมีโอกาสได้รับชมรายการมากที่สุดสำหรับในวันเสาร์อาทิตย์นั้น รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กออกอากาศในเวลาเช้า ช่วงระหว่างเวลา 7.00 - 11.30 น. สังเกตได้ว่า การจัดผังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนั้น สอดคล้องกับพฤติกรรมการเปิดรับชม ความพึงพอใจ และ โอกาสในการเปิดรับชมของเด็กด้วย

สถานที่จัดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนั้น จากการวิจัย พบว่า เด็กไม่ได้ให้ความสนใจกับสถานที่จัดรายการเท่าใด โดยเด็กไม่คำนึงว่า รายการสำหรับเด็กนั้นจัดขึ้นที่ไหน จากคำตอบที่พบว่า เด็กพึงพอใจที่ได้จัดรายการที่ไหนก็ได้ เป็นอันดับ 1 เห็นได้ว่าความสนใจของเด็กไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่จัดรายการ แต่ขึ้นอยู่กับ เนื้อหา รูปแบบ พิธีกร และ วันเวลาออกอากาศมากกว่า

พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์ โดยทั่ว ๆ ไปนั้น เด็กมีจำนวนชั่วโมงในการชมรายการโทรทัศน์เฉลี่ยวันละ 3 ชั่วโมง โดยในวันจันทร์ถึงศุกร์ เด็กมีเวลาชมรายการโทรทัศน์ได้ประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง และ ช่วงเวลาที่เด็กสามารถชมรายการโทรทัศน์ได้นั้นอยู่ในช่วงเวลา 16.00 - 20.00 น. (อรพินท์ ศักดิ์เอี่ยม : 2536) ซึ่งเป็นเวลาหลังเลิกเรียนที่เด็กกลับจากโรงเรียน ส่วนในวันเสาร์อาทิตย์นั้น เด็กสามารถใช้เวลาชมรายการโทรทัศน์ได้ 5 - 6 ชั่วโมง เนื่องจากเด็กมีเวลาว่างมากขึ้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้พบว่า เด็กมีจำนวนชั่วโมงในการชมรายการโทรทัศน์ใกล้เคียงกับการศึกษาของ บัณฑิตา ทองสีมา (2536) ที่ศึกษาเรื่องการใช้โทรทัศน์ของเด็กในครอบครัว ซึ่งผลการวิจัยครั้งนั้นสรุปไว้ว่าเด็กใช้เวลาชมรายการโทรทัศน์วันละ 2 - 3 ชั่วโมง และ จากความแตกต่างระหว่างเพศนั้น พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์ของเด็กหญิงและ เด็กชายไม่แตกต่างกัน กล่าวคือทั้งเด็กหญิงและเด็กชายมีจำนวนชั่วโมงในการรับชมรายการโทรทัศน์เท่ากัน

และ เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของเด็กอายุ 7 - 9 ปี และ 10 - 11 ปี นั้นพบว่า จำนวนชั่วโมง ในการรับชมรายการโทรทัศน์ของเด็กไม่ต่างกัน แต่เด็กอายุ 10 - 11 ปี จะเริ่มมีพฤติกรรมการใช้ สื่อประเภทอื่น ๆ เพิ่มขึ้นด้วย เช่นการฟังเพลงจากรายการวิทยุ การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ หรือ การอ่านหนังสือการ์ตูน โดยสื่ออื่น ๆ ที่เด็กอายุ 10 - 11 ปี บริโภคเพิ่มขึ้นนั้นสามารถทำให้เด็ก พัฒนาทักษะทางการฟัง การอ่านอีกด้วย และ เด็กยังมีความสนใจที่จะแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ อยู่ เสมอ เนื่องมาจากพัฒนาการทางด้านความคิดของเด็ก ที่เพิ่มจากความสนใจในเรื่องของตนเอง มา สนใจในสิ่งที่อยู่รอบข้างมากขึ้น เด็กที่อายุเพิ่มขึ้น นอกจากที่มีพฤติกรรมการใช้สื่อโทรทัศน์เป็น จำนวนมากแล้ว ยังมีสื่ออื่น ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตของเด็กโดยที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจาก กิจกรรมในวิชาเรียนที่让孩子หาข่าวไปรายงานในชั้นเรียน ดังงานวิจัยของ อัสพร เสถียรทิพย์ (2535) ในเรื่องความสนใจและ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของเด็ก พบว่า เด็ก สนใจในการเปิดรับสารจากโทรทัศน์ วิทยุ และ หนังสือพิมพ์ ตามลำดับ

รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเป็นรายการอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งเด็กมีความต้องการใน การบริโภคสูง และมีเหตุจูงใจที่让孩子เปิดรับชมรายการอีกหลายประการ เช่น ต้องการเป็นเด็ก ดี ได้รับความรู้ ความสนุกสนาน และ บันเทิง จากพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก นั้นยังสอดคล้องกับ ตัวแปรความต้องการของผู้รับสารจากสื่อมวลชน ของ McQuail และ คณะ (อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ : 2531) สาเหตุของการเปิดรับชม รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เพราะต้องการเป็นเด็กดี ตรงกับความต้องการสร้างควมมีเอกลักษณ์ให้ แก่บุคคล ในแง่ ให้เป็นตัวแทนทางพฤติกรรม เด็กอยากได้รับความรู้จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ตรงกับความต้องการสารสนเทศ ในแง่ เป็นการเรียนรู้และศึกษาด้วยตัวเอง ส่วนที่เด็กอยากได้ รับความสนุกสนานและบันเทิง ตรงกับความต้องการ ความบันเทิง ในแง่ของความสนุกทางสุนทรีย์

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการชมรายการโทรทัศน์ของเด็ก เป็นวิถีการดำรงชีวิตของเด็ก และ รายการโทรทัศน์ โดยเฉพาะรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนั้น ยังทำให้เด็กได้รับผลตอบแทนจาก การชมรายการด้วยการที่เด็กได้นำสารที่ได้รับจากรายการไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กควรที่จะได้ทำการศึกษาความต้องการและความพึงพอใจของเด็กที่มีอยู่อย่างแท้จริงก่อนเพื่อเป็นแนวทางในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก
2. หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งภาครัฐและเอกชน ควรตระหนักถึงความต้องการและความพึงพอใจของเด็ก เพื่อเป็นแนวทางในการใช้สื่อโทรทัศน์ เพื่อผลิตรายการโทรทัศน์ให้เกิดประโยชน์และคุณค่าแก่เด็ก

ข้อจำกัดการวิจัย

1. การเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็ก ไม่สามารถได้ข้อมูลที่เจาะลึกได้ดีเท่ากับการสัมภาษณ์หรือการสังเกต และ การใช้ภาษาในแบบสอบถามยังต้องมีการปรับระดับความยากง่ายของคำถามที่เข้าใจอยู่ในระดับที่เด็กสามารถเข้าใจได้
2. การสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในระดับหนึ่ง ที่ผู้ให้ข้อมูลสามารถเปิดเผยได้ ในส่วนที่เป็นผลกระทบต่อบุคคล การดำเนินธุรกิจ หรือ การผลิตรายการโทรทัศน์ ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่อาจเปิดเผยได้
3. งานวิจัยครั้งนี้เป็นลักษณะของการสำรวจประเภทเนื้อหา รูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก และ ความรู้สึกชอบที่มีต่อส่วนต่าง ๆ ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ข้อเสนอแนะเพื่องานวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยครั้งนี้งถึงความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ในโอกาสต่อไปควรจะได้มีการศึกษาถึง พฤติกรรมการใช้สื่ออื่น ๆ ร่วมกับการใช้สื่อโทรทัศน์โทรทัศน์
2. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของเด็กจากเด็กที่มีลักษณะทางประชากรที่มีความแตกต่างกัน เพื่อเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของเด็กกลุ่มต่าง ๆ อย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กให้ตอบสนองความต้องการเด็กทุกกลุ่ม